

Utlåtande Rotel VIII (Dnr KS 2020/711)

Härbärgen ska fokusera sina resurser på att hjälpa kommunens medborgare

Motion av Peter Wallmark (SD)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen avslås med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Jan Jönsson anför följande.

Ärendet

Peter Wallmark (SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen framförs det att Stockholms stads stöd till utsatta personer i form av härbärgen uteslutande ska riktas mot de som vistas legalt i staden, med undantag för stöd och information kopplad till akutsjukvård. Motionären menar att det är felaktigt att prioritera de som vistas här illegalt.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att motionärens förslag innebär en begränsning av kommunens möjlighet att i akuta situationer kunna bevilja bistånd i syfte att avvärja nödsituationer som inte är förenlig med socialtjänstlagen.

Socialnämnden vill påpeka att ingen kommuninvånare som lever i hemlöshet och som själv inte kan tillgodose sitt behov av boende kan nekas nattlogi med hänvisning till att platserna tagit slut.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd känner inte till något styrdokument som reglerar att personer som vistas i landet och i staden illegalt, ska prioriteras till härbärgen, framför de personer som vistas i staden legalt eller är medborgare.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd konstaterar att förvaltningen, i enlighet med motionärens förslag, endast placerar personer som vistas legalt i stadsdelsområdet på härbärgen.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att socialtjänsten har det yttersta ansvaret för de personer som vistas i kommunen och att detta yttersta ansvar kan innebära att bistånd beviljas för att undanröja akut nöd.

Mina synpunkter

Peter Wallmark (SD) har motionerat om att stadens härbärgen endast ska ge stöd till legalt vistantes, med undantag för stöd och information kopplat till akutsjukvård.

Begreppet ”härbärke” kan avse olika verksamheter som erbjuder olika former av stöd, och det är viktigt att hålla isär dem. Ofta används ”härbärke” i dagligt tal för stadens akutboenden, som ger boende till personer i hemlöshet i enlighet med stadens tak över huvudet-garanti. För att omfattas av tak över huvudet-garantin måste man vara folkbokförd i Stockholms stad. Stockholm har hållit garantin ända sedan den infördes 1999.

Stockholms stad har dessutom, enligt lagen, det yttersta ansvaret att ge de människor som befinner sig här stöd i akuta nödsituationer, oavsett om de är folkbokförda i staden eller inte. Som ett led i detta bidrar staden till att finansiera nattverksamheter för utsatta EU-medborgare, i samarbete med civilsamhällsorganisationer. Även dessa verksamheter kan kallas för ”härbärgen”, men de vänder sig till andra målgrupper och konkurrerar inte med stadens ordinarie socialtjänstverksamhet för personer i hemlöshet.

Den grönbå majoriteten är ense om att fortsätta stötta civilsamhället att erbjuda dag- och nattverksamheter för att motverka akut nöd bland utsatta personer som befinner sig här. Vi gör detta samtidigt som vi fortsätter socialtjänstens ordinarie arbete för att hjälpa stockholmare ut ur hemlöshet. Under vår tid vid makten har den akuta hemlösheten minskat med 30 procent bland stadens egna invånare, och vi har fortsatt utöka och finansiera fler långsiktiga boendelösningar. Jag vill med bestämdhet vända mig emot varje insinuation om att vi skulle ”prioritera” personer som inte är folkbokförda i kommunen framför personer som är det. Som stadsledningskontoret påtalar i sitt tjänsteutlåtande föreligger ingen sådan prioritering.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion om att härbärgen ska fokusera sina resurser på att hjälpa stadens medborgare

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen avslås med hänvisning till utlåtandet.

Stockholm den 9 februari 2022

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Jan Jönsson

Hans Altsjö

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Peter Wallmark enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Att kommunstyrelsen bifaller motionen

Därutöver vill vi anföra följande:

I svaret från ansvarigt borgarråd framkommer att för att omfattas av tak-över-huvudet-garantin måste man vara folkbokförd i Stockholms stad och att staden dessutom har, enligt lag, det yttersta ansvaret att ge de människor som befinner sig här stöd i akuta nödsituationer, oavsett om de är folkbokförda i staden eller inte. Som ett led i detta bidrar staden till att finansiera nattverksamheter för utsatta EU-medborgare, i samarbete med civilsamhällesorganisationer. Även dessa verksamheter kan kallas för ”härbärgen”, men de vänder sig till andra målgrupper och konkurrerar inte med stadens ordinarie socialtjänstverksamhet för personer i hemlöshet.

Det må så vara när det gäller tak-över-huvudet-garantin och inget som vi har synpunkter på, vilket borgarrådet säkert vet. Det verkar som om borgarrådet för att ducka frågan väljer att missförstå motionen. Efter ett beslut om offentligt partnerskap satsar staden ca 22 miljoner varje år på att hålla EU-medborgare och andra som inte behöver identifiera sig med boende. De flesta av dessa personer befinner sig här illegalt. Det är vad motionen handlar om. Staden ska inte finansiera boende för illegalt vistandes över tid. Det främjar kriminalitet och skuggsamhällets tillväxt. Inga skattepengar ska gå till att främja och möjliggöra kriminalitet och främja ett illegalt vistande, det var även svarande borgarrådet enigt med Sverigedemokraterna om. Innan valet ska sägas.

Remissammanställning

Ärendet

Peter Wallmark (SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen framförs det att Stockholms stads stöd till utsatta personer i form av härbärgen uteslutande ska riktas mot de som vistas legalt i staden, med undantag för stöd och information kopplad till akutsjukvård. Motionären menar att det är felaktigt att prioritera de som vistas här illegalt.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 december 2020 har i huvudsak följande lydelse.

I staden finns ett antal akutboenden som är avsedda specifikt för vuxna personer utan medföljande barn som på grund av missbruksproblematik eller psykisk ohälsa har behov av boende med tillgång till personal dygnet runt. Placering beviljas efter biståndsbedömning som en insats enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL).

Stadsledningskontoret vill understryka att kommuninvånare som lever i akut hemlöshet alltid erbjuds tak över huvudet. Ingen kommuninvånare som lever i hemlöshet och som själv inte kan tillgodose sitt behov av boende kan nekas nattlogi med hänvisning till att platserna tagit slut. Personer som saknar tillstånd att vistas i landet omfattas inte av tak över huvudet-garantin och den prioritering som lyfts fram av motionären föreligger inte.

Staden har i enlighet med socialtjänstlagen det yttersta ansvaret för alla individer som vistas i kommunen. Det yttersta ansvaret innebär exempelvis att ge stöd och hjälp i akuta situationer. Personer som saknar tillstånd att vistas i Sverige har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Däremot får kommunen enligt 4 kap. 2 § ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det. Detta kan exempelvis handla om ekonomiskt bistånd för matpengar eller akut logi för någon enstaka natt på akutboende för att undvika en nödsituation.

Stadsledningskontoret anser att motionärens förslag innebär en begränsning av möjligheten för personer utan uppehållsrätt att i akuta situationer kunna beviljas bi-

stånd i syfte att avvärja nödsituationer och att denna begränsning inte är förenlig med kommunens yttersta ansvar enligt socialtjänstlagen.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 oktober 2020 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen över motion från (SD) om att härbärgen ska fokusera sina resurser på att hjälpa kommunens medborgare.

Reservation anfördes av Linnéa Vinge (SD), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen vill inledningsvis förtydliga att begreppet härbärge inte beskriver några av de boenden som staden driver i egen regi eller upphandlar av externa utförare. Staden använder istället begreppet akutboende. Akutboenden är institutionsliknande boenden med tillgång till personal dygnet runt och är avsedda specifikt för vuxna personer utan medföljande barn som på grund av missbruksproblematik eller psykisk ohälsa har behov av personalstöd.

I staden finns sex akutboenden, varav tre drivs av staden. Placering på akutboende beviljas efter biståndsbedömning som en insats enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (fortsättningsvis kallad SoL). Det är inte möjligt för enskilda personer att själva söka logi på något av stadens akutboenden utan att ha beviljats bistånd enligt SoL.

Tak över huvudet-garanti för kommuninvånare

Förvaltningen är medveten om att det i media i samband med rapportering om hemlöshet har förekommit utsagor från personer som lever i hemlöshet om att dessa inte får plats på akutboenden eftersom alla platser är upptagna av personer som saknar uppehållsrätt. Förvaltningen kan dock dementera att så skulle vara fallet. Stockholms stad har sedan 1999 en Tak över huvudet-garanti, vilken innebär att kommuninvånare som lever i akut hemlöshet alltid ska kunna erbjudas tak över huvudet.

Tak över huvudet-garantin omfattar endast kommuninvånare i Stockholms stad som har tillhörighet till någon stadsdelsförvaltning alternativt socialförvaltningens enhet för hemlösa. Ingen kommuninvånare som lever i hemlöshet och som själv inte kan tillgodose sitt behov av boende kan nekas nattlogi med hänvisning till att platserna tagit slut. Vid hög beläggning finns beredskap att ordna extra platser.

Socialtjänstens yttersta ansvar

Socialtjänsten har i enlighet med 2 kap. 1 § socialtjänstlagen det yttersta ansvaret för alla individer som vistas i kommunen. Det yttersta ansvaret innebär exempelvis att ge stöd och hjälp i akuta situationer. En utredning av den enskildes situation ska vara utgångspunkten i prövningen av rätten till bistånd och en individuell bedömning ska alltid göras. Personer som saknar tillstånd att vistas i Sverige har inte rätt till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Enligt 4 kap. 2 § SoL får kommunen ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till exempelvis matpengar eller akut logi för någon enstaka natt på akutboende för att undvika en nödsituation för personer som inte är kommuninvånare och beviljas i sådant fall med stöd av 4 kap. 2 § socialtjänstlagen. Dessa personer omfattas dock inte av Tak över huvudet- garantin.

Enligt socialtjänstlagen är ekonomiskt bistånd samhällets yttersta skyddsnet för människor som inte själva kan försörja sig och tillgodose sina behov. Ansvaret gäller alla som vistas i kommunen och kvarstår så länge personen vistas i kommunen och inte får sitt behov tillgodosett på annat sätt.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att den del av förslaget som syftar till att begränsa möjligheten för personer utan uppehållsrätt att i akuta situationer kunna beviljas bistånd i syfte att avvärja nödsituationer inte är förenligt med kommunens yttersta ansvar för att undvika nödsituationer för de individer som vistas i kommunen. Vad gäller den del av förslaget som syftar till att ”stöd och information kopplat till akut sjukvård ska undantas” avstår förvaltningen från att yttra sig med hänvisning till att frågor om sjukvård ligger utanför förvaltningens kompetensområde.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2020 följande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ersättningsyttrande gjordes av Angelo Tapia (Fi). Mario Chahrestan m.fl. (S) och Özlem Körhan m.fl. (V) anslöt sig till (Fi):s yttrande, *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 september 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen utgår från att motionären menar att de som vistas i Sverige illegalt är personer som sökt asyl men fått avslag och håller sig undan verkställighet av ett avlägsnandebeslut. Det gäller även personer som vistas olovligen i Sverige utan att ha sökt asyl eller EU-medborgare som vistas tillfälligt i Sverige men saknar uppehållsrätt.

Oavsett om en person vistas lagligt eller olagligt i Sverige har socialtjänsten det yttersta ansvaret för alla som vistas i kommunen enligt 2 kap 1 § socialtjänstlagen, vilket innebär att ge stöd och hjälp i akuta situationer. Vad som är en akut situation måste bedömas individuellt i varje enskilt ärende.

Förvaltningen känner inte till något styrdokument som reglerar att personer som vistas i landet och i staden illegalt, ska prioriteras till härbärgen, framför de personer som vistas i staden legalt eller är medborgare.

Det finns riktade insatser endast till stadens medborgare i form av Tak över huvudet garanti, TÖG. Staden erbjuder även ett antal platser på härbärge för socialt utsatta EU medborgare och tredjelandsmedborgare utifrån det yttersta ansvaret som staden har för de personer som vistas i staden.

Även för hälso- och sjukvården finns det reglerat vad som gäller för vuxna utan rätt att vistas i landet.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 oktober 2020 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Janina Fond (SD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Veronica Stiernborg m.fl. (V), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 augusti 2020 har i huvudsak följande lydelse.

I Stockholms stad gäller Tak över huvudet-garantin (TÖG) som omfattar personer som befinner sig i akuta situationer och saknar möjligheter att själva ordna boende. Dessa erbjuds nattlogi. Garantin omfattar invånare som är folkbokförda i Stockholms stad och är ett bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL).

Uppsökarna inom förvaltningens missbruksverksamhet arbetar uppsökande och länkande med enhetens hemlösa klienter som bor på TÖG för att motivera dessa till andra insatser.

I enlighet med motionärens förslag placerar förvaltningen endast personer som vistas legalt i stadsdelsområdet på härbärgen.

För EU-medborgare som befinner sig i en socialt utsatt situation erbjuder staden tillsammans med flera frivilligorganisationer natthärbärge.

Förvaltningen arbetar inte med stöd och information kopplat till personer i regionens akutsjukvård. Det ingår inte i förvaltningens uppdrag.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 november 2020 följande.

1. Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på motionen.
2. Omedelbar justering.

Reservation anfördes av Tapani Juntunen (SD), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 oktober 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Socialtjänsten är samhällets yttersta skyddsnät för människor som inte själva kan tillgodose sina behov. Ansvaret gäller alla som vistas i kommunen, och socialtjänsten har ett särskilt ansvar för barn som tillhör utsatta grupper.

Kommunfullmäktige i Stockholms stad har beslutat om riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd. Riktlinjerna innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd och syftar till att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i staden när det gäller utredning, bedömning och tillgång till de insatser som ska erbjudas från socialtjänstens sida. Stadens riktlinjer är vidare ett komplement till gällande lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd. De nuvarande riktlinjerna har antagits av Kommunfullmäktige i oktober 2017.

I riktlinjerna anges att socialtjänsten ansvarar för alla som vistas i kommunen samt att papperslösa inte har rätt till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL. Papperslösa har inte heller rätt till bistånd för att undgå en akut nödsituation eftersom sådant bistånd förutsätter att den enskilde har rätt till försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL. Socialtjänsten har däremot möjlighet att bevilja bistånd för att undanröja akut nöd med stöd av 4 kap. 2 § SoL. Papperslösa har sedan den 1 juli 2013 genom lag (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd rätt till hälso- och sjukvård som inte kan vänta.

Förvaltningen anser att socialtjänsten har det yttersta ansvaret för de personer som vistas i kommunen och att detta yttersta ansvar kan innebära att bistånd beviljas för att undanröja akut nöd. Antagna riktlinjer och dess utformning ger socialtjänsten möjlighet att bevilja ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL för att undanröja akut nöd.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation anfördes av ledamoten Linnéa Vinge (SD) enligt följande.

1. Att motionen tillstyrks
2. Därutöver vill vi anföra följande:

Sverigedemokraternas inställning är att kommunens stöd till illegala ska upphöra. Detta för att inte ge incitament till att vistas i landet illegalt.

Då den inhemska hemlösheten är fortsatt hög i staden bör alla resurser fokusera till att hjälpa denna grupp, både akut och långsiktigt.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Ersättaryttrande gjordes av Angelo Tapia (Fi) enligt följande. Mario Chahrestan m.fl. (S) och Özlem Körhan m.fl. (V) anslöt sig till (Fi):s yttrande, *bilaga 1*.

Feministiskt initiativ anser att Sverigedemokraternas motion är förkastlig och ställer sig bakom förvaltningens svar. Vi vill också understryka att det Sverigedemokraterna föreslår är ett exempel på den rasistiska politik som partiet vill bedriva där grupperns behov ska ställas emot varandra och att rättigheter villkoras. Detta illustreras genom att peka ut att de som befinner sig i staden "illegalt" inte ska få ens sina grundläggande behov tillgodosedda, om de inte befinner sig i akut sjukdom. I praktiken innebär det att Sverigedemokraterna uppmanar socialtjänsten att bryta mot lagen som stipulerar att man har det yttersta ansvaret för den som befinner sig i kommunen. Grupper som söker sig till stadens härbärgen är redan utsatta och denna skrivelse är att vidare stigmatisera och marginalisera dessa personers situation.

Sverigedemokraterna lyser dock med sin frånvaro i frågan om att papperslösa utnyttjas av företag och bolag där deras arbete genererar vinster samtidigt som de arbetar under väldigt dåliga arbetsvillkor. Partiet accepterar att privata bolag exploaterar extremt utsatta människors arbete men anser inte att de ska ha rätt till boende och nödvändig sjukvård i vår stad.

Detta är bara ännu ett bevis för att Sverigedemokraterna är ett rasistiskt, kapitalistisk, och arbetarfientligt parti som inte heller bryr sig om arbetares arbetsvillkor.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Janina Fond (SD) enligt följande.

1. Att motionen tillstyrks
2. Därutöver vill vi anföra följande:

Sverigedemokraternas inställning är att kommunens stöd till illegala ska upphöra. Detta för att inte ge incitament till att vistas i landet illegalt.

Då den inhemska hemlösheten är fortsatt hög i staden bör alla resurser fokusera till att hjälpa denna grupp, både akut och långsiktigt.

Särskilt uttalande gjordes av Veronica Stiernborg m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet är glada att staden än så länge hjälper människor med insatser såsom härbärgen. Tak över huvudet borde vara en självklarhet i ett rikt land som Sverige och det är tyvärr så att Stockholms stad har en hög grad av hemlöshet, relativt till övriga Sverige. Staden behöver göra mer, inte mindre som motionären föreslår. Det råder en akut bostadsbrist i staden och det behöver byggas betydligt mer hyresrätter. Människor behöver få chansen att kunna försörja sig själva, och få en bostad de kan kalla sin egna. De behöver trygghet på arbetsmarknaden och det behövs en god missbruksvård. Detta är saker som skulle lösa problematiken.

De socialt utsatta hamnar ofta mellan stolarna och det anses ofta vara någon annan som ska lösa deras utsatthet. Vänsterpartiet hade önskat att förvaltningen kunde göra mer för att hjälpa de grupper som befinner sig i staden, oavsett om de befinner sig här legalt eller ej men vi förstår att det finns lagar och regler som gör att förvaltningen inte kan göra detta.

Ett land som Sverige borde fundera vad vi kan göra mer för att hjälpa utsatta grupper, inte mindre. Det är ingen hemlighet att Sverigedemokraterna struntar i socialt utsatta grupper och bygger i regel sina argument på rasism, men det är något som övriga partier ständigt måste motarbeta!

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Tapani Juntunen (SD) enligt följande.

1. Att motionen tillstyrks
2. Därutöver vill vi anföra följande:

Sverigedemokraternas inställning är att kommunens stöd till illegala ska upphöra. Detta för att inte ge incitament till att vistas i landet illegalt.

Då den inhemska hemlösheten är fortsatt hög i staden bör alla resurser fokusera till att hjälpa denna grupp, både akut och långsiktigt.